

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. C.14.0268.F

ELECTRABEL CUSTOMER SOLUTIONS nv,

Mr. Johan Verbist, advocaat bij het Hof van Cassatie,

tegen

1. A. D.,

2. M. T.,

Mr. Michèle Grégoire, advocaat bij het Hof van Cassatie.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het hof van beroep te Bergen van 13 maart 2014.

Raadsheer Michel Lemal heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Thierry Werquin heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eiseres voert volgend middel aan.

Geschonden wettelijke bepalingen

- *De artikelen 2272, tweede lid, en 2277 van het Burgerlijk Wetboek.*

Aangevochten beslissingen

Het arrest verklaart de vordering van de eiseres verjaard, veroordeelt haar tot de kosten van de verweerders, voor de twee aanleggen vastgesteld op 2.827,86 euro, om de volgende redenen:

“Verjaring

De [verweerders] beroepen zich, op grond van artikel 2272, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, op de verjaring van de schuldvordering van de [eiseres] betreffende de facturen van 7 augustus 2008, op grond dat ze betrekking hebben op een verbruik van méér dan een jaar geleden.

De litigieuze facturen zouden betrekking hebben op een verbruik van vóór 31 december 2006, in tegenstelling tot wat de litigieuze factuur vermeldt.

Welnu, de [verweerders] beweren dat zij het verbruik van vóór die datum hebben betaald.

De rechtsvordering ‘van kooplieden wegens de koopwaren die zij verkopen aan personen die geen koopman zijn [...] verjaart door verloop van een jaar’.

De korte verjaringen van de artikelen 2271 tot 2276quinquies van het Burgerlijk Wetboek steunen op een vermoeden van betaling.

De rechtspraak heeft het begrip ‘personen die geen koopman zijn’ moeten verduidelijken. Het onderscheidend criterium van de hoedanigheid van koopman heeft betrekking op de vraag of de koper de goederen al dan niet voor zijn beroep gebruikt.

In voorliggend geval is het feit dat de [verweerders] de huurders waren van het pand waarop het litigieuze verbruik betrekking heeft, niet voldoende om hen de hoedanigheid van koopman toe te kennen, aangezien de huur van een pand door een privépersoon geen daad van koophandel is.

Volgens een arrest van dit hof [van beroep] stemt de persoon die geen koopman is, zoals bedoeld in artikel 2272, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, overeen met het huidige begrip van consument (Bergen, 9 oktober 2000, J.T., 2001, 635; R.G.D.C., 2001, 311).

Volgens die logica moet die bepaling dus worden toegepast op de schuldvorderingen van intercommunales inzake energielevering (zie wat dat betreft M. Marchandise, La prescription libératoire en matière civile, dossiers du J.T., nr. 64, Larcier, 2007, p. 75 en de reeds vermelde verwijzing).

Een mondelinge of stilzwijgende erkenning van de schuld door de schuldenaar heeft een verjaringsstuitende werking (M. Marchandise, op. cit., p. 70).

‘En principe la prescription libère le débiteur. Lorsque ce dernier se prévaut de l’écoulement du délai, il ne soutient pas avoir payé : il prétend seulement être libéré par l’effet du temps, sans que l’on puisse rechercher si la dette a été acquittée. La prescription de droit commun ne souffre donc pas la preuve contraire’ (ibid., nr. 67).

Het feit dat er een factuur werd verzonden, stuit de verjaring niet omdat de factuur niet uitgaat van de schuldenaar en kan bijgevolg niet als dusdanig het bij artikel 2272 van het Burgerlijk Wetboek vereiste geschrift vormen.

Artikel 2275, dat de eerste rechter toepast, bepaalt dat zij tegen wie men zich op die verjaringen beroept, aan hen die zich erop beroepen de eed kunnen opdragen omtrent de vraag of de zaak werkelijk betaald is.

Volgens de rechtsleer geldt die regeling ook voor de bekentenis.

Zo kan degene die de (stilzwijgende of zelfs buitengerechtelijke) bekentenis van een onbetaalde schuld heeft afgelegd, zich niet beroepen op een korte verjaring, met uitsluiting van elk geschil over het eigenlijk bestaan van de schuld; degene die het bestaan van de schuld geheel of gedeeltelijk ontkent, kan zich niet beroepen op de verjaring die steunt op een vermoeden van betaling (ibid., p. 72, nr. 68).

De bekentenis kan op nuttige wijze worden gedaan binnen de gemeenrechtelijke verjaringstermijn van tien jaar.

‘Enfin, si la facture est acceptée (même tacitement) après le délai d’un an, cette acceptation peut être assimilée à un aveu extrajudiciaire de non-paiement qui renverse la présomption en vertu de l’article 2275 du Code civil’ [...]. Immers, ‘considérant que déférer le serment n’est autre qu’escompter un aveu de celui à qui on le défère, la doctrine et la jurisprudence ont unanimement et rapidement admis que l’aveu, exprès ou tacite, du débiteur du fait qu’il n’a pas payé la créance litigieuse l’empêche d’invoquer à son profit une prescription présomptive de paiement’ (C. Marr, ‘Le point sur le délai de prescription applicable aux dettes de fourniture d’énergie’, J.T., 2009, 592).

Er werd immers gevonst dat, ‘lorsqu’il résulte des actes de la procédure ou des moyens de défense invoqués par le débiteur que la dette n’a pas été payée, cet aveu tacite du débiteur l’empêche d’invoquer à son profit une prescription fondée sur une présomption de paiement ainsi démentie’ (A. Gosselin, ‘Les prescriptions présomptives de paiement de factures’, J.T., 1994, p. 34, nr. 9, en verwijzing in noot 54).

De [verweerders] hebben in voorliggend geval de factuur van 844,05 euro die de [eiseres], hun nieuwe energieleverancier, op 12 juni 2007 heeft uitgereikt, gewoon betaald, waarbij die factuur preciseert dat ze betrekking heeft op het verbruik tot 31 december 2006.

Aangezien de [verweerders] die factuur, die, zonder voorbehoud, preciseert dat ze betrekking heeft op het verbruik tot 31 december 2006, hebben ontvangen en betaald, hebben de [verweerders] te goeder trouw aangevoerd dat zij reeds hadden betaald.

Zij waren des te meer gesterkt in hun overtuiging dat zij reeds hadden betaald omdat de litigieuze factuur een verbruiksperiode van begin 2007 vermeldde.

Toen zij op grond van artikel 19, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek, een dagvaarding hebben uitgebracht om te doen vaststellen dat de litigieuze facturen niet verschuldigd waren en tegelijk de aanwijzing van een deskundige te vragen, hebben zij de factuur betwist zoals ze was opgemaakt voor een verbruik dat betrekking had op het jaar 2007.

Zij hebben het feit dat zij het eerdere verbruik hadden betaald, zoals blijkt uit de factuur van 12 juni 2007, niet opnieuw ter discussie gesteld.

In hun conclusie van 10 juni 2009 voor de eerste rechter schrijven zij met name: ‘De factuur van 7 augustus 2008 stemt geenszins overeen met een werkelijk verbruik tijdens de in aanmerking genomen periode: van 1 januari 2007 tot 4 augustus 2008. De factuur van 7 augustus 2008 tracht – blijkbaar – een eerder verbruik te regulariseren. Dat is evenwel onmogelijk. Zie met name de factuur van 12 juni 2007, die heel duidelijk vermeldt dat het te betalen saldo van 844,05 euro overeenstemt met een verbruik tot 31 december 2006 bij Electrabel’.

In voorliggend geval kan de verjaring, die gegrond is op een vermoeden van betaling, dus worden toegepast.

De vordering is bijgevolg verjaard.

Het incidenteel beroep is derhalve doelloos.

De nieuwe vorderingen van de [verweerders] zijn in bijkomende orde verwoord en worden derhalve doelloos, aangezien recht is gedaan op hun hoofdargument betreffende de verjaring.”

Grieven

Krachtens artikel 2272, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek verjaart de rechtsvordering van kooplieden, wegens de koopwaren die zij verkopen aan personen die geen koopman zijn, door verloop van een jaar. Die korte verjaring van artikel 2272 van het Burgerlijk Wetboek is evenwel niet van toepassing op de levering van energie. Zij werd door de wetgever ingevoerd wegens het bestaan van verplichtingen die doorgaans niet schriftelijk worden vastgesteld, in zoverre de schuldenaars die verplichtingen zeer snel contant voldoen. Die korte verjaring steunt op een vermoeden van betaling, om te beletten dat een weinig scrupuleuze koopman een reeds betaalde schuld nogmaals van zijn klant zou kunnen vorderen. Inzake energielevering hebben de consumenten geen nood aan dat vermoeden van betaling, omdat er, in de regel, een schriftelijk bewijs van de overeenkomst betreffende dergelijke leveringen wordt opgemaakt en omdat de consumenten facturen van de energieleveranciers ontvangen.

Artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat

- termijnen van alijdurende renten en van lijfrenten;*
- die van uitkeringen tot levensonderhoud;*
- huren van huizen en*
- pachten van landeigendommen;*
- interesten van geleende sommen, en, in het algemeen, al hetgeen betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen, door verloop van vijf jaren verjaren.*

Die bepaling is van toepassing op de schuldvorderingen inzake energielevering, aangezien de schuld betreffende energieleveringen gelijk is op de schulden bedoeld in artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek, aangezien die schuld, nu ze periodiek is en het bedrag van die schuld na verloop van tijd toeneemt, op termijn dreigt te veranderen in een kapitaalschuld die zo groot wordt dat ze de schuldenaar zou kunnen ruïneren. Indien artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek in die zin wordt uitgelegd dat de vijfjarige verjaring niet van toepassing zou zijn op de periodieke schulden inzake energielevering, zou het een niet te verantwoorden verschil in behandeling tussen schuldenaars van periodieke schulden invoeren en bijgevolg de artikelen 10 en 11 schenden.

Het arrest beslist dus niet naar recht dat de korte verjaring van een jaar, bepaald in artikel 2272, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, van toepassing is op de schuldvorderingen inzake energielevering, aangezien dat artikel geen betrekking heeft op dat soort schuldvorderingen. Het arrest, dat beslist dat de korte verjaring van artikel 2272, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, die steunt op een vermoeden van betaling, te dezen kan worden toegepast, schendt artikel 2272, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek. Het arrest, dat weigert de vijfjarige verjaringstermijn van artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek toe te passen, terwijl in dit geval laatstgenoemd artikel van toepassing is, schendt ook dat artikel.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

Krachtens artikel 2272 Burgerlijk Wetboek verjaart de rechtsvordering van kooplieden, wegens de koopwaren die zij verkopen aan personen die geen koopman zijn, door verloop van een jaar.

De toepassing van die korte verjaring, die steunt op een vermoeden van betaling, veronderstelt dat het bestaan van de schuldvordering niet is vastgesteld in een geschrift.

Enkel wanneer de schuldvordering is vastgesteld in een geschrift en betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen, zullen de achterstallige schulden overeenkomstig artikel 2277 Burgerlijk Wetboek verjaren door verloop van vijf jaar.

Het middel, dat betoogt dat de rechtsvordering die de energieleverancier tegen de consument instelt tot betaling van periodieke elektriciteitsleveringen, altijd onderworpen is aan artikel 2277 Burgerlijk Wetboek omdat er, in de algemene regel, een schriftelijk bewijs van de overeenkomst betreffende die leveringen wordt opgemaakt en omdat de consument facturen van de leverancier ontvangt, faalt naar recht.

Dictum

Het Hof

Verwerpt het cassatieberoep;

Veroordeelt de eiseres tot de kosten.

Aldus geoordeeld door het Hof van Cassatie, eerste kamer, te Brussel, door afdelingsvoorzitter Christian Storck, de raadsheren Didier Batselé, Mireille Delange, Michel Lemal en Sabine Geubel, en in openbare terechtzitting van 8 januari 2015 uitgesproken door afdelingsvoorzitter Christian Storck, in aanwezigheid van advocaat-generaal Thierry Werquin, met bijstand van griffier Patricia De Wadripont.

Vertaling opgemaakt onder toezicht van raadsheer Antoine Lievens en overgeschreven met assistentie van griffier Kristel Vanden Bossche.

De griffier,

De raadsheer,